

Kulturberedningen

Sammanträdesdatum
2026-05-21**§ 33 Dansplan Västerbotten**
RUN 171-2025**Sammanfattning**

Dansplan Västerbotten är en strategisk åtgärdsplan framtagen inom projektet Dansutveckling Västerbotten (2025–2026), som drivs av Dans i Västerbotten i samverkan med Danscentrum Norr och med finansiering från Region Västerbotten. Planen bygger på kartläggning av det professionella fria dansfältet genom samtal, intervjuer och enkät med verksamma i länet samt utflyttade danskonstnärer. Utgångspunkten är att Västerbotten befinner sig i ett gynnsamt läge med växande antal danskonstnärer och ökat intresse för etablering, men att långsiktiga strukturer saknas. Huvudmålen är att stärka den fria danskonstens långsiktighet genom anpassade strukturer inom regional och kommunal styrning, samt att stärka den fria danskonstens finansieringsled och etablera permanenta arbetslokaler för det fria dansfältet.

Förslag till beslut

Kulturberedningen tackar för informationen och lägger den till handlingarna.

Beslut

Kulturberedningen tackar för informationen och lägger den till handlingarna.

Expedieras till

Dans i Västerbotten
Kulturstrateg

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Dansplan Västerbotten
- Dansplan Västerbotten

Linn Edlund
Kulturstrateg
Regional kulturverksamhet

Dansplan Västerbotten – en strategisk åtgärdsplan för utveckling av den fria danskonsten i Västerbotten

Sammanfattning

Dansplan Västerbotten är en strategisk åtgärdsplan framtagen inom projektet Dansutveckling Västerbotten (2025–2026), som drivs av Dans i Västerbotten i samverkan med Danscentrum Norr och med finansiering från Region Västerbotten. Planen bygger på kartläggning av det professionella fria dansfältet genom samtal, intervjuer och enkät med verksamma i länet samt utflyttade danskonstnärer. Utgångspunkten är att Västerbotten befinner sig i ett gynnsamt läge med växande antal danskonstnärer och ökat intresse för etablering, men att långsiktiga strukturer saknas. Huvudmålen är att stärka den fria danskonstens långsiktighet genom anpassade strukturer inom regional och kommunal styrning, samt att stärka den fria danskonstens finansieringsled och etablera permanenta arbetslokaler för det fria dansfältet.

Förslag till beslut

Kulturberedningen tackar för informationen och lägger den till handlingarna.

Bedömda resultat och konsekvenser

Förslaget bedöms öka tillgången till professionell dans i hela länet och ge ett mer likvärdigt kulturutbud. Tydligare samverkan och mer transparenta stödformer kan effektivisera regionens och kommunernas arbete och stärka dansområdets förutsättningar.

Resurser och finansiering

I Dansplanens åtgärdsförslag föreslås att finansieringen i huvudsak bör ske genom regionala och kommunala medel, bland annat genom att inrätta sökbara årliga projektstöd med öronmärkta medel för danskonst. För flera insatser (t.ex. lokaler) betonas även behovet av långsiktig finansiering och att regionalt/kommunalt stöd kan fungera som hävstång för statlig medfinansiering.

Jämställdhet

Dansplanen behandlar strukturer för professionell danskonst men innehåller i utdraget ingen könsuppdelad statistik som kan redovisas här. Generellt kan åtgärder som förbättrar arbetsvillkor, transparens i stöd och tillgång till trygga arbetsmiljöer påverka jämställdhet positivt, eftersom kulturarbetsmarknaden ofta präglas av osäkra villkor.

Beredningsansvariga

Linn Edlund, kulturstrateg

Beslutsunderlag

Dansplan Västerbotten

Beslutet expedieras till

Kultur@regionvasterbotten.se

Maria.schafer@norrlandsoperan.se

Nadja.nilsson@norrlandsoperan.se

Till beslutsfattare & tjänstepersoner
på regional och kommunal nivå

DANSPLAN VÄSTERBOTTEN

**En strategisk åtgärdsplan för utveckling
av den fria danskonsten i Västerbotten**

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every receipt, invoice, and bill should be properly filed and indexed for easy retrieval. This not only helps in tracking expenses but also ensures compliance with tax regulations. The document further outlines the various methods used to collect and analyze data, including surveys, interviews, and focus groups. Each method is described in detail, highlighting its strengths and limitations. For instance, surveys are noted for their ability to reach a large number of respondents quickly, while interviews provide more in-depth insights into individual experiences. The document also addresses the challenges of data collection, such as low response rates and potential biases, and offers strategies to overcome these issues. In the final section, the document discusses the importance of data security and privacy. It stresses that all data collected must be stored securely and accessed only by authorized personnel. The document concludes by summarizing the key findings and providing recommendations for future research.

Framtiden för den fria danskonsten i Västerbotten befinner sig i ett avgörande läge. Antalet fria danskonstnärer ökar i länet, och intresset att återvända eller etablera sig växer.

Under 2023 valde två nationellt etablerade fria dansverksamheter att flytta från storstadsregion till länet. Aktörerna är konstnärligt erkända och har lång erfarenhet av offentligt stöd. Att verksamheter av denna storlek och kompetens etablerar sig här, saknar tidigare motsvarighet i regionen – med detta skapas ett tydligt momentum.

Detta är ett strategiskt fönster där rätt insatser kan omvandla tillfällig utveckling till långsiktig struktur och konstnärlig tillväxt.

HUVUDMÅL

! **Stärk den fria danskonstens långsiktighet genom anpassade strukturer inom regional och kommunal styrning**

! **Stärk den fria danskonstens finansieringsled**

! **Etablera permanenta arbetslokaler för det fria dansfältet**

Dansplan Västerbotten är en skrivelse inom utvecklingsprojektet Dansutveckling Västerbotten (2025-2026), som ägs av Danskonsulent Västerbotten i samverkan med Danscentrum Norr, och med finansiering av Region Västerbotten.

Projektet syftar till att kartlägga och analysera det fria professionella dansfältet i Västerbotten. Projektets mål är att samla in tankar och upplevelser från fältet, analysera insamlat material och skapa en strategisk handlingsplan för danskonsten i Västerbotten.

Kartläggningen har genomförts genom samtal, intervjuer och en enkät, både individuellt och i grupp, vid fysiska träffar. Idéer, åsikter och perspektiv har samlats in från det professionella fria dansfältet, både från verksamma i Västerbotten och utflyttade från länet.

Dansutveckling Västerbotten initierades utifrån ett behov från det fria professionella dansfältet i Västerbotten, att driva utvecklingen av danskonstens infrastruktur framåt. Planen lyfter utmaningar och åtgärdsförslag, utifrån de professionella danskonstnärernas perspektiv.

Dansplan Västerbotten är inspirerad av Dansplan Sverige (2021) och Dansplan Norrbotten (2025) och intar här ett västerbottniskt perspektiv.

På uppdrag av Dans i Västerbotten har en fristående projektledare och konsult, Nadja Nilsson, genomfört kartläggningen och tagit fram skrivelsen Dansplan Västerbotten.

Fria dansfältet

Ett paraplybegrepp som syftar på professionella utövare och verksamheter som verkar utominstitutionellt.

Fria utövare

Enskilda professionella dansare och koreografer

Fria verksamheter

Professionella verksamheter inom dansfältet som till exempel producerar, är uppdragsgivare och driver publikarbete.

Kartläggning över Västerbottens dansfält 2026

BAKGRUND

Dans är ett brett område som rymmer både den professionella danskonsten och vardaglig rörelseglädje. Dans finns bland annat som fritidsintresse, social dans, träning och Tiktok-fenomen. Dans används instrumentellt för att främja hälsa och som en del av pedagogiska läroprocesser i skolan.

Danskonsten är en del av ett kulturellt kretslopp där alla områden behövs; föreningar, utbildning, det professionella fria fältet, institutioner, främjare, arrangörer, scener och publik.

I denna plan definieras danskonsten som ett professionellt konst- och kulturpolitiskt område. Det utgör ett konstfält som omfattar långa utbildningar, konstnärlig forskning, produktionsprocesser samt relationer till publik och samhälle.

Under lång tid har danskonsten i Sverige utvecklats i skuggan av teater och musik. Dansen har därför ofta förväntas anpassa sig till andra konstområdets logiker, vilket har försvårat förståelsen för danskonsten som ett eget konstområde med behov av egna strukturer.

År 1996 blev danskonsten erkänd som ett eget kulturpolitiskt område. Därför var inte danskonsten med om den uppbyggnad som skedde inom andra konstområden under 1970- och 80-talet. När staten väl satsade på danskonsten lyftes vikten av en regional infrastruktur fram. Danskonsten skulle finnas nära människor, spritt över hela Sverige. I Västerbotten tillsattes en länsdanskonsulent 1998 och det blev starten för Dans i Västerbotten och Norrlandsoperans dansavdelning.

Dansen i Västerbotten har en gedigen historia, präglad av ideellt och professionellt engagemang för att etablera dansen som en del av länets kulturliv.

Västerbotten har en lång historia av export av professionella danskonstnärer, där unga dansutövare börjar sin utbildning i länet, flyttar för högre utbildning och skapar en karriär internationellt eller i en svensk storstadsregion.

Den fria danskonsten har inte lyckats växa sig lika stark och hållbar som exempel den fria teatern. Initiativ har blommat upp för att efter en period tona ut. Nyckelpersoner har flyttat, långsiktig finansiering har saknats och platser har lagts ner. Det mest basala av strukturer saknas, en fysisk arbetsplats för den fria danskonsten och långsiktig finansiering.

Konsekvenserna är att danskonstnärer inte kan verka långsiktigt i Västerbotten, att produktion och kontinuitet uteblir, samt att länets invånare får begränsad tillgång till professionell danskonst.

Med en stark och sammanhållen infrastruktur, bestående av långsiktig finansiering, produktions- och turnéled, arbetslokaler och främjande funktioner, har Västerbotten förutsättningar att utveckla ett hållbart professionellt danstfält. Detta skapar möjlighet för fler danskonstnärer att verka i länet och för den fria danskonsten att nå fler invånare i hela Västerbotten.

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry, no matter how small, should be recorded to ensure the integrity of the financial statements. This includes not only sales and purchases but also expenses, income, and transfers between accounts.

Next, the document outlines the process of reconciling bank statements with the company's internal records. This involves comparing the bank's record of transactions with the company's ledger to identify any discrepancies. Common reasons for differences include timing differences, such as deposits in transit or outstanding checks, and errors in recording or omission of transactions.

The document then provides a detailed explanation of the accounting cycle, which consists of eight steps: 1) identifying and recording transactions, 2) journalizing, 3) posting to the ledger, 4) determining debits and credits, 5) preparing a trial balance, 6) adjusting entries, 7) preparing financial statements, and 8) closing the books. Each step is described in detail, including the necessary journal entries and ledger postings.

Finally, the document discusses the preparation of financial statements, including the balance sheet, income statement, and statement of cash flows. It explains how these statements are derived from the accounting records and how they provide a comprehensive view of the company's financial performance and position. The document also includes a section on the importance of internal controls and the role of the auditor in ensuring the accuracy and reliability of the financial statements.

© 2023 ABC Company. All rights reserved. This document is confidential and intended solely for the use of the individual user. It may contain trade secrets or confidential information.

DANSPLAN
VÄSTERBOTTEN
ÅTGÄRDSFÖRSLAG

DET FRIA DANSFÄLTET OCH ANDRA AKTÖRER

Det fria dansfältet, med både större och mindre verksamheter, är en central del av danskonsten i Västerbotten. Här verkar professionella danskonstnärer som driver egna verksamheter och projekt. Liksom majoriteten av danskonstens upphovspersoner nationellt är de inte anställda av institutioner, utan verkar självständigt inom det fria kulturlivet.

För att dansfältet ska finnas kvar och expandera i Västerbotten krävs strukturella insatser när det gäller att skapa förutsättningar för kontinuitet och långsiktighet.

Långsiktighet skapar förutsättningar för systematisk publikutveckling. När fler dansaktörer ges möjlighet att etablera sig och bygga lokalkännedom, kan fler invånare skapa en relation till dans som konstform, vilket stärker den regionala tillgången till professionell kultur och ökar mångfalden av kulturupplevelser.

Det nuvarande regionala stödsystemet kräver att de sökande verksamheterna driver ideella föreningar. Vilket är vanligt inom teaterområdet i Västerbotten. Många fria dansverksamheter väljer enskild firma eller aktiebolag eftersom dessa former bättre stödjer professionellt arbete, ekonomisk hållbarhet och hantering av momspliktiga tjänster. Dansverksamheter verkar dessutom i hög grad inom de kulturella och kreativa näringarna, där företagande och professionell verksamhet ofta organiseras i bolagsform. Att regionens kriterier för verksamhetsstöd, enbart stödjer ideella föreningar, blir en begränsande faktor för länets verksamheter inom dansfältet.

Utöver ett långsiktigt stöd finns behov av projektstöd som även kan stärka det enskilda konstnärskapet. Produktionsmedel ger utrymme för konstnärlig utveckling, innovation och nyskapande produktioner.

I nuläget finns inga offentliga utlysningar av projektmedel förutom en lägre summa ekonomiska medel som fördelas vidare av Dans i Västerbotten (DiV). Ett system där finansiering och genomförande i hög grad kanaliseras genom ett fåtal aktörer riskerar att hämma självständighet, konstnärlig utveckling och långsiktig kapacitetsuppbyggnad inom det fria dansfältet.

Fler finansieringsled skapar möjlighet till långsiktighet, i linje med hur det fungerar för länets fria teatergrupper. Danskonstnärer med stöd för sina projekt och turnéer kommer att kunna sprida danskonsten runt om i länet. Fria danskonstnärer med egen kraft och kapacitet skulle generera starkare samarbeten tillsammans med Norrlandsoperan (NO) och DiV och möjliggöra ett mer resiliert dansfält.

DiV är en central främjande aktör för danskonsten i länet. En danskonsulent arbetar med hela dansens kretslopp och bidrar till att fler får möjlighet att utöva, skapa och uppleva danskonst. Uppdraget omfattar såväl konstnärlig utveckling som pedagogiska insatser. Med arrangörstöd och samverkansprocesser möjliggörs ett levande dansliv i Västerbotten för amatörer, publik och professionella utövare.

En avgörande framgångsfaktor är danskonsulentens möjlighet att arbeta följsamt, behovsbaserat och i nära dialog med dansfältets aktörer. Detta arbetssätt skapar förtroende, träffsäkerhet i insatser och effektiv användning av resurser.

Med ökade personalresurser kan DiV stärkas. Verksamheten får bättre förutsättningar att arbeta långsiktigt och fördjupat samt att bredda sin projektverksamhet. Det möjliggör också en tydligare strategisk roll i utvecklingen av Västerbotten som en attraktiv region där invånarna har god tillgång till professionell danskonst.

NO med sin levande gästspelsscen, har en central roll för danskonsten i Västerbotten. Genom residens, samproduktioner och turnémöjligheter bidrar institutionen med viktiga resurser till det fria dansfältet.

För att NO ska kunna presentera regional danskonst, behöver regionala danskonstnärer stärkta förutsättningar för produktion inom länet. Ett starkt och självständigt dansfält, med egna produktions- och turnémöjligheter, skapar förutsättningar för en mer fördjupad samverkan med institutioner, vilket stärker både konstnärlig kvalitet och regional genomslagskraft.

Stärk den fria danskonstens långsiktighet

Åtgärd

- Omfördela eller tillför mer ekonomiska medel för att skapa en konstnärlig bredd i fördelningen av verksamhetsstöd till det fria kulturlivet.
- Förändra reglerna för vilken bolagsform som kan söka stöd genom att inkludera enskild firma och aktiebolag.
- Öka antalet verksamhetsstöd till fria dansverksamheter på regional och kommunal nivå.

Ansvar

- Region Västerbotten
- Kommuner i Västerbotten (Umeå kommun, Skellefteå kommun)

Konsekvens

Ökad kontinuitet inom det fria dansfältet leder till förbättrade arbetsvillkor, fler etablerade danskonstnärer, stärkt samarbete mellan regionala och fria aktörer och ett mer innovativt och varierat kulturutbud i hela länet. Dessutom blir Västerbotten konkurrenskraftigt gentemot storstadsregioner i att vara en attraktiv region för danskonstnärer att etablera sig i och verka inom.

Inrätta fler finansieringsled

Åtgärd

- Skapa sökbara årliga projektstöd med öronmärkta medel för danskonst på regional och kommunal nivå, administrerade av kulturenheten och kulturförvaltningen.

Ansvar

- Region Västerbotten
- Kommuner i Västerbotten (Umeå kommun, Skellefteå kommun)

Konsekvens

Fler finansieringsled skapar förutsättningar för ett ökat antal dansproduktioner och turnéer, vilket leder till att mer professionell danskonst når invånare i hela Västerbotten. Möjligheten att initiera och genomföra egna projekt stärker den konstnärliga utvecklingen och ökar självständigheten inom det fria dansfältet. Förstärkningen skulle kunna innebära att Dans i Västerbotten kan omfördela sina resurser för att stärka verksamheten med personal. Det skulle möjliggöra ett mer samordnat, strategiskt och långsiktigt utvecklingsarbete för danskonsten i hela regionen, samt stärker kapaciteten för infrastrukturbyggande och tillgången till danskonst för länets invånare.

! Regionens stödformer bör utformas i enlighet med principen om armlängds avstånd, med tydliga kriterier och bedömning av sakkunniga, för att säkerställa konstnärlig frihet, transparens och kvalitet. Projektstödet ska gå till projekt som genomförs i länet där regionala utövare prioriteras.

LOKALER FÖR DANS

Tillgång till ändamålsenliga produktions- och repetitionsplatser är en grundläggande förutsättning för att professionella danskonstnärer ska välja att bo och verka i Västerbotten. Genom att etablera och långsiktigt stötta arbetslokaler för den fria danskonsten i Västerbotten, signalerar regionen och kommunerna att danskonsten är ett prioriterat konstområde, och en del av samhällets kulturella infrastruktur.

Avsaknaden av egna arbetsplatser för den fria danskonsten bidrar till att osynliggöra konstformen, skapar en osäker arbetssituation och en bristfällig arbetsmiljö. Danskonsten tvingas anpassa sig till andra verksamheters lokaler och förutsättningar. Detta leder till beroende av tillfälliga samarbeten och begränsad tillgång till ändamålsenliga lokaler, vilket innebär att professionell konstnärlig produktion konkurrerar med andra behov. Tillgången till arbetsplats vilar i stor utsträckning på dansskolornas verksamheter, som har egna utmaningar som trångboddhet och bristen på tillgång till trygga hyreskontrakt.

Den tid och de resurser som läggs på att söka, samordna och anpassa tillfälliga lokallösningar är administrativt kostsamma och tas direkt från det konstnärliga arbetet. För att regionalt producerad danskonst ska kunna hålla hög konstnärlig kvalitet krävs ändamålsenliga förutsättningar. En hållbar arbetsmiljö förutsätter sammanhängande repetitionstid, kontinuerlig tillgång till studio samt utrymme för kollektiva processer, träning och administrativt arbete.

En arbetsplats för den fria danskonsten fungerar även som en naturlig mötesplats och bidrar till att stärka det professionella dansfältet och dess sammanhang i regionen. Dans är en kollektiv konstform och bygger på mötet mellan människor – mellan utövare, medskapare och publik. Arbetsplatser är en central faktor för att bygga ett långsiktigt och resiliert fritt dansfält.

En kollektiv arbetsplats för den fria danskonsten behöver etableras i Umeå, där majoriteten av de professionella danskonstnärerna i Västerbotten är verksamma. Umeå har förutsättningar att fungera som ett nav för danskonsten i länet, där en kritisk massa av konstnärer kan fylla och använda en gemensam arbetsplats. Genom att befästa danskonsten i Umeå skapas förutsättningar för synergier mellan det fria dansfältet, Norrlandsoperan, Dans i Västerbotten och andra aktörer. En stark lokal förankring i Umeå stärker möjligheten att sprida danskonst till flera delar av länet.

En konstnärsdriven plats innebär ofta en hög grad av personberoende och skapar en sårbar struktur. För långsiktig stabilitet bör en dansstudio därför ägas och drivas av en främjande och oberoende organisation, exempelvis Danscentrum Norr. En centrumbildning har möjlighet att arbeta främjande på flera nivåer och representerar i slutändan sina medlemmar – de professionella danskonstnärerna. Lokalen kan därigenom komma många till del och fungera som en regional resurs.

Under 2026 genomför Dans i Västerbotten en pilotstudie för att undersöka hur en dansstudio för det fria dansfältet kan organiseras. Piloten genomförs i samarbete med Folkuniversitetet och Danscentrum Norr. Med långsiktig finansiering från Umeå kommun och Region Västerbotten finns möjlighet att utveckla en permanent arbetsplats och skapa hållbara förutsättningar för att utveckla danskonstens infrastruktur i regionen.

Även i Skellefteå kommun finns behov av en plats för danspraktik, produktion, repetition och möten för dansfältet. Det finns befintliga lokaler, såsom den kommunägda Hallen, som har potential att bära dessa funktioner. Genom att prioritera danskonsten och säkerställa tillgång till ändamålsenliga arbetslokaler kan Skellefteå kommun stärka dansens roll i det lokala kulturlivet.

Etablera och utveckla permanenta arbetslokaler för danskonsten

Åtgärd

- Etablera en permanent arbetsplats i Umeå för det fria dansfältet med ändamålsenliga lokaler för repetition, produktion, träning och möten.
- Säkerställ långsiktig finansiering för en arbetslokal för det fria dansfältet efter genomförd pilot.
- Utveckla och etablera lokallösningar för danspraktik, produktion och presentation i Skellefteå kommun.

Ansvar

- Umeå kommun
- Skellefteå kommun
- Region Västerbotten
- Dans i Västerbotten
- Danscentrum Norr

Konsekvens

Fler danskonstnärer väljer att etablera sig och verka i Västerbotten. Användningen av offentliga resurser effektiviseras. Den regionala danskonsten kan produceras under professionella och hållbara arbetsvillkor, vilket höjer den konstnärliga kvaliteten, utvecklar det fysiska hantverket och möjliggör för konstnärlig forskning inom danskonstområdet. En stark produktionsnod i Umeå, i samspel med lokala lösningar i Skellefteå, skapar förutsättningar för ökad spridning av danskonst i hela länet och resulterar i fler möten mellan professionella utövare och civilsamhället.

REGIONAL OCH KOMMUNAL STYRNING OCH ANSVAR

Västerbotten har goda förutsättningar att utveckla ett blomstrande professionellt dansfält. Det finns idag en växande grupp verksamma danskonstnärer i länet, samtidigt som fler etablerade aktörer uttrycker intresse för att återvända eller etablera sig i regionen. Detta skapar ett momentum och en konstnärlig kraft som bör tas tillvara. Genom att prioritera utvecklingen av danskonstens infrastruktur kan Region Västerbotten driva en kulturpolitik som tydligt signalerar att danskonst är ett värdefullt och strategiskt viktigt konstområde för länets utveckling.

Befintliga och nyetablerade danskonstnärer bör ses som resurser som bidrar med konstnärlig kvalitet, kompetens och specialiserad kunskap. Dansverksamheter bidrar till ökad produktion, fler arbetstillfällen och större spridning av professionell danskonst i Västerbotten.

I nuläget är de flesta regionalt verksamma danskonstnärerna baserade i Umeå- och Skellefteå kommun. Region Västerbotten och berörda kommuner behöver samverka för att skapa sammanhängande stödstrukturer på olika nivåer, som både möjliggör långsiktighet och ger utrymme för konstnärlig innovation och utveckling. Med en tillgänglig och demokratisk stödstruktur ökar sannolikheten att danskonstnärer väljer att stanna kvar i länet och bidrar till att Västerbotten blir mer attraktivt för nya etableringar.

Finansiering är i dag den största utmaningen för danskonstnärer verksamma i Västerbotten. Fler professionella dansverksamheter behöver ges verksamhetsstöd på regional och kommunal nivå. Regionalt och kommunalt stöd fungerar även som hävstång för statlig finansiering och medfinansiering, vilket stärker de lokala aktörernas möjligheter att konkurrera och verka på nationell nivå.

I dagsläget fördelas regionala medel till danskonsten utan öppna utlysningar, vilket skapar otydlighet på vilka grunder finansiering beviljas. Det nuvarande systemet, där arrangörs- och projektstöd fördelas genom Dans i Västerbotten (DiV), saknar tillräcklig transparens. Genom tydliga sökperioder, öppna utlysningar, fastställda urvalskriterier, referensgrupper och offentlig redovisning av medel kan stödsystemet göras mer tillgängligt, rättssäkert och demokratiskt.

Även på kommunal nivå är stödsystemen i begränsad utsträckning anpassade till danskonstens bolagsformer, och de ekonomiska medel som finns att söka är ofta låga. Icke tillgängliga och otydliga system leder till att danskonstnärer tvingas lägga omfattande obetalt arbete på att navigera och förklara sin verksamhet, istället för att fokusera på konstnärlig produktion. Ökad transparens och tydliga kommunikationsvägar skulle bidra till ett mer effektivt och förtroendeskapande system.

För en långsiktig hållbar samverkan behövs även tydligt ägandeskap och utsedda kontaktpersoner för dialog mellan dansfältet och tjänstepersoner på regional och kommunal nivå. Här fungerar Dans i Västerbotten som ett gott exempel på hur tillgänglighet och kontinuerlig dialog, inom ett kulturpolitiskt utvecklingsuppdrag, kan stärka relationen mellan konstfält och offentliga aktörer.

Utveckla transparenta och tillgängliga stödsystem

Åtgärd

- Inför öppna utlysningar för regionala stöd till danskonst med tydliga sökperioder, urvalskriterier, sakkunnig referensgrupp och redovisning av beslut.
- Utveckla de kommunala bidragssystemen för att säkerställa att de kommer danskonstnärer till gagn.

Ansvar

- Region Västerbotten
- Kommuner i Västerbotten
- Dans i Västerbotten

Konsekvens

Ett öppet, förutsägbart och demokratiskt stödsystem som stärker tilliten mellan det fria dansfältet, Region Västerbotten och länets kommuner, minskar administrativt merarbete för danskonstnärerna och säkerställer att offentliga medel fördelas transparent och ändamålsenligt.

Säkerställ samverkan, tydliga kontaktvägar och ansvarsfördelning

Åtgärd

- Tydliggör ansvar, ägandeskap och kontaktpersoner för danskonstfrågor på regional och kommunal nivå.
- Öka samverkan mellan region och kommuner för danskonstens strukturer.
- Säkerställ kontinuerlig dialog mellan dansfältet och offentliga aktörer.

Ansvar

- Region Västerbotten
- Kommuner i Västerbotten
- Dans i Västerbotten

Konsekvens

Tydliga kontaktvägar och ansvarsfördelning skapar långsiktiga, hållbara och jämlika förutsättningar för danskonsten i Västerbotten. Ökad samverkan mellan region och kommuner säkerställer att den konstnärliga kompetensen tas tillvara och att professionell danskonst når hela länets invånare.

TRYGGHETSSYSTEM OCH ARBETSMILJÖ

Majoriteten av de professionella dansföreställningarna i Västerbotten, liksom i övriga Sverige, produceras inom det fria dansfältet. Produktionen sker ofta inom ramen för residens på olika platser och vid olika tidpunkter. Residensformatet är väletablerat och värdefullt, men kan inte ersätta behovet av permanenta, lokalt förankrade produktionsplatser. För att residensverksamhet ska bidra till en stärkt regional infrastruktur krävs långsiktiga och förutsägbara villkor vad gäller ersättning, resor, boende och produktionsmedel.

Professionella dansare och koreografer i Västerbotten arbetar i hög grad under korta anställningsavtal och i flera olika produktioner per år. Den begränsade infrastrukturen för danskonst innebär att många danskonstnärer är så kallade kombinatorer, där konstnärliga uppdrag kombineras med pedagogiskt arbete, andra yrken eller studier. Dessa arbetsvillkor försvårar tillgången till trygghetssystem som A-kassa och Dansalliansen.

Dansalliansen erbjuder grundanställningar till etablerade frilansande dansare, vilket skapar ekonomisk trygghet och långsiktighet. För att uppnå kriterierna krävs dock en hög och sammanhängande sysselsättningsgrad över minst sex års tid, något som i dagsläget är svårt att uppnå som dansare i Västerbotten på grund av få och korta anställningsmöjligheter.

Fria dansverksamheter har potential att skapa fler konstnärliga uppdrag för regionala utövare. När fria verksamheter ges möjlighet att arbeta långsiktigt skapas kontinuitet, vilket gör det möjligt för fler danskonstnärer att stanna och verka i regionen under längre perioder. För att dessa aktörer ska kunna fungera som stabila arbetsgivare och erbjuda längre uppdrag, krävs ökade ekonomiska resurser och ett stärkt regionalt och kommunalt stöd.

Fria dansverksamheter skulle även kunna fungera som stödstruktur för nyetablerade danskonstnärer genom att dela resurser, kunskap och kompetens. För ökad trygghet och hållbarhet inom dansfältet behövs även fler arbetsgivare och nya samverkansmodeller. Region, kommun, institutioner, skola, universitet, studieförbund och näringsliv kan spela en större roll genom att beställa danskonst, initiera projekt eller vara samverkansparter. Fler uppdrag och anställningar ökar möjligheten för danskonstnärer att kvalificera sig för befintliga trygghetssystem och bidrar samtidigt till att göra Västerbotten mer attraktivt som plats att bo och verka i.

Tillgång till kontinuerlig träning, kollektiva processer, fortbildning, professionella mötesplatser, förmedling och interregionala nätverk är avgörande för ett hållbart dansfält. Med ökad finansiering på regional och kommunal nivå kan Danscentrum Norr stärka sitt främjande arbete i regionen, företräda det fria fältet kulturpolitiskt och bidra till utvecklingen av danskonstens infrastruktur.

Stärkt arbetsmiljö och tillgång till trygghetssystem

Åtgärd

- Stärk fria dansverksamheter för att skapa fler och längre anställningsmöjligheter och uppdrag till dansare och koreografer.
- Främja nya former för samverkan mellan region, kommun, institutioner, utbildningssektor och näringsliv.

Ansvar

- Region Västerbotten
- Kommuner i Västerbotten (Umeå kommun, Skellefteå kommun)
- Norrlandsoperan
- Dans i Västerbotten
- Fria dansverksamheter
- Offentliga och privata samverkansparter

Konsekvens

Stärkt arbetsmiljö och bättre tillgång till trygghetssystem gör det fria dansfältet mer hållbart över tid, vilket bidrar till kompetensförsörjning, tillväxt och större tillgång av danskonst till invånarna. När fler aktörer kan verka långsiktigt skapas också fler uppdrag och projekt, vilket i sin tur stärker bryggan mellan unga dansutövare och det professionella fältet och öppnar konkreta vägar in i arbetslivet.

Stärk främjande funktioner och tillgång till kompetensutveckling

Åtgärd

- Stärk Danscentrum Norrs främjande arbete inom träning, fortbildning och professionella arbetsplatser.

Ansvar

- Region Västerbotten
- Kommuner i Västerbotten
- Danscentrum Norr

Konsekvens

Starka främjande funktioner skapar struktur för kompetensutveckling och kunskapsdelning, vilket stärker danskonstens infrastruktur, ökar professionaliteten i fältet, främjar konstnärligt nytänkande, ökar välmående inom yrkesgruppen och bidrar till långsiktig regional utveckling.

TURNÉ OCH PRODUKTION

För att fler invånare i Västerbotten ska få möjlighet att ta del av regionalt producerad professionell danskonst krävs stärkta turnéstrukturer. Turnéverksamhet är en förutsättning för att säkerställa likvärdig tillgång till danskonst i hela länet. Dans i Västerbotten (DiV) utgör idag en central resurs som möjliggör turnéer för danskonstnärer, men det finns behov av fler och kompletterande vägar för turné.

DiV:s turnéutbud är inriktat på barn och unga. För en vuxen/offentlig publik är arrangörsled och strukturer för spridning av danskonst svagt utvecklade. För att säkerställa att fler vuxna invånare i hela länet ges tillgång till professionell danskonst behöver motsvarande strukturer stärkas och utvecklas.

I nuläget är möjligheterna för fria dansproduktioner att turnera utanför DiV:s befintliga struktur mycket begränsade, då den endast omfattar ett fåtal produktioner per år. Det fria dansfältet verkar dessutom under andra ekonomiska förutsättningar än institutioner och fria teatergrupper med verksamhetsstöd, vilka kan subventionera sina föreställningar och möta arrangörers behov med större ekonomiska och organisatoriska resurser. Detta begränsar danskonstnärers möjligheter att nå publik och minskar invånarnas tillgång till danskonst i länet.

Det finns även behov av en förlängd och mer sammanhållen struktur för turné. Med längre och fler turnéslingor kan dansverk ges en längre livscykel, vilket bidrar till ökad hållbarhet ur både miljömässigt, konstnärligt och publikmässigt perspektiv.

För att dansverk ska kunna möta publik i hela länet krävs även starka arrangörer som har förutsättningar att köpa in och presentera danskonst. Subventionerade inköp skulle skapa större handlingsutrymme för arrangörer, leda till fler speltillfällen och bidra till långsiktig publikutveckling. För att bygga en danspublik krävs kontinuitet och vana – fler invånare behöver ges möjlighet att regelbundet ta del av danskonst. Med verksamhetsstöd ges fria danskonstnärer möjlighet att subventionera sina produktioner och därigenom konkurrera på mer jämbördiga villkor med andra kulturverksamheter.

Behovet av fungerande turnéstrukturer är gemensamt för dansfältet i hela norra Sverige. En samordnad interregional struktur för urval, subvention och planering av turnéer, med fokus på dansproduktioner från norra Sverige och Sápmi, skulle kunna bredda upptagnings- och spridningsområden samt bidra till effektivare resursanvändning och stärkt samverkan mellan länen.

Riksteatern Västerbotten och de lokala riksteaterföreningarna har potential att spela en större roll i utvecklingen av dansens turnéstruktur. Även kommunerna behöver stärkas i sin roll som arrangörer och inköpare av professionell danskonst.

Stärk turné och spridningsstrukturer i länet

Åtgärd

- Utveckla fler vägar för turné utöver befintliga strukturer inom Dans i Västerbotten med särskild fokus på offentlig/vuxen publik.
- Komplettera Dans i Västerbottens existerande arrangörsstöd med ett turnéstöd sökbart för producerande danskonstnärer som presenterar för en offentlig/vuxen publik, för att möjliggöra fler subventionerade inköp.

Ansvar

- Region Västerbotten
- Kommuner i Västerbotten
- Dans i Västerbotten

Konsekvens

Ett rikare, mer jämlikt och diversifierat kulturutbud i hela länet, med fler dansproduktioner, längre livscyklar för dansproduktioner och längre turnéer, ökar hållbarheten för både konstnärer, arrangörer och publik.

Utveckla arrangörskap och publikrelationer

Åtgärd

- Stärk kommunernas roll som arrangörer och inköpare av fri professionell danskonst.
- Ge arrangörer ekonomiska förutsättningar att ta konstnärliga och demokratiska val.
- Inkludera danskonst i befintliga arrangörs- och publikutvecklingsinsatser.

Ansvar

- Kommuner i Västerbotten
- Riksteatern Västerbotten
- Lokala riksteaterföreningar
- Dans i Västerbotten
- Region Västerbotten

Konsekvens

Stärkt arrangörskap skapar stabilare distributionskedjor för danskonst, ökar tillgången till professionell danskonst för länets invånare, ger den offentliga publiken en bredare palett av konstupplevelser och jämnar ut geografiska skillnader i kulturutbudet.

Utveckla interregional samverkan för dans i norra Sverige & Sápmi

Åtgärd

- Initiera samverkan mellan regionerna i norra Sverige kring urval, planering och subvention av dansproduktioner.
- Skapa gemensamma turnéstrukturer för dansproduktioner från norra Sverige.

Ansvar

- Region Västerbotten
- Övriga regioner i norra Sverige
- Interregionala aktörer inom dansfältet

Konsekvens

Gemensamma resurseffektiva strukturer stärker dansproduktioner från norra Sverige och Sápmi, ökar räckvidden för regionala konstnärskap och säkerställer ett mer jämlikt kulturutbud för invånarna.

“Kulturen är politiskt trängd och mer ekonomiskt utsatt än någonsin. Det pågår ett slöseri med vårt dyraste kapital”

-Sverker Sörlin, Kulturens Värde, 2026

Ekonomisk fördelning

Verksamhetsstöd Region Västerbotten 2024–2026 till teater, dans, musik och bild och form.

Fria kulturlivet – Verksamhetsstöd Region Västerbotten, 2024–2026, konstområden dans, teater, bild och form

Konstområde	Beviljat belopp 2026	Beviljat belopp 2025	Beviljat belopp 2024
Dans	98 000 SEK	95 000 SEK	0 SEK
NomoDaco	98 000 SEK	95 000 SEK	0 SEK
Teater	1 903 500 SEK	1 853 400 SEK	1 813 100 SEK
Ögonblicksteatern	627 500 SEK	608 000 SEK	593 200 SEK
Profilteatern	533 800 SEK	517 200 SEK	504 600 SEK
Skuggteatern	452 300 SEK	438 300 SEK	427 600 SEK
Giron Sámi teahter	200 000 SEK	200 000 SEK	200 000 SEK
Bild och form	185 400 SEK	179 400 SEK	175 000 SEK
Galleri Verkligheten	185 400 SEK	179 400 SEK	175 000 SEK

Institutioner – Verksamhetsstöd Region Västerbotten, 2024–2026, konstområden dans, musik, teater, bild och form

Konstområde	Beviljat belopp 2026	Beviljat belopp 2025	Beviljat belopp 2024
Musik & dans	27 461 000 SEK	26 702 000 SEK	25 831 500 SEK
Norrlandsoperan	27 231 000 SEK	26 472 000 SEK	26 061 500 SEK
NMD	230 000 SEK	230 000 SEK	230 000 SEK
Teater	13 513 000 SEK	13 131 500 SEK	12 792 000 SEK
Västerbottensteatern	13 513 000 SEK	13 131 500 SEK	12 792 000 SEK
Bild och form	2 572 000 SEK	2 441 000 SEK	2 362 700 SEK
ALVA utställningar	180 000 SEK	180 000 SEK	180 000 SEK
E Ricklunds stiftelse	350 000 SEK	350 000 SEK	350 000 SEK
Offentlig konst	2 042 000 SEK	1 911 000 SEK	1 832 700 SEK

Främjande verksamheter – Verksamhetsstöd Region Västerbotten, 2024-2026,
konstområden dans, teater, bild och form

Konstområde	Beviljat belopp 2026	Beviljat belopp 2025	Beviljat belopp 2024
Dans	1 037 300 SEK	848 100 SEK	824 400 SEK
Dans i V-b	977 300 SEK	817 300 SEK	794 400 SEK
Danscentrum Norr	60 000 SEK	30 800 SEK	30 000 SEK
Teater	945 500 SEK	745 500 SEK	727 300 SEK
Teatercentrum Norra	89 900 SEK	89 900 SEK	87 700 SEK
Riksteatern V-b	855 600 SEK	655 600 SEK	639 600 SEK
Bild och form	1 022 400 SEK	847 100 SEK	826 400 SEK
Konstkonsulent	602 100 SEK	583 400 SEK	569 200 SEK
Konstfrämjandet V-b	367 400 SEK	212 400 SEK	207 200 SEK
KC Nord	52 900 SEK	51 300 SEK	50 000 SEK

Medverkandelista

Följande har på olika vis bidragit till kartläggningen Dansutveckling Västerbotten

Anja Arnquist, konstnärlig ledare dans,
Norrlandsoperan AB

Annica Styrke, danskonstnär och medlem
i Johanssons Pelargoner Och Dans

Emelie Boman, danskonstnär och
medlem i NomoDaco/Danskonst i norr

Hagar Malin Hellkvist Sellén, koreograf,
Hellkvist Sellén AB/Västerbottens
koreografiska

Jasmine Skog, danskonstnär

Johanna Forsehag, danskonstnär

Karin Wiklund, dansare, koreograf och
medlem i Johanssons Pelargoner Och
Dans

Kajza Rauhala

Linda Wiklund, producent,

Norrlandsoperan AB

Louise Dursjö, danskonstnär

Marie Andersson, verksamhetsledare

Danscentrum Norr

Marit Shirin Carolasdotter, danskonstnär

Maria Schäfer, projektägare

Nadja Nilsson, projektledare

Ninos Josef, dansare, strategisk konsult,
organisationsutvecklare

Tove Skeidsvoll, danskonstnär och
medlem i NomoDaco/Danskonst i norr

Aktörer som nämns i Dansplan Västerbotten

Balettakademien Umeå

Bibliotek i Västerbotten

Bildmuseet

Danscentrum Norr

Dans i Västerbotten

Danskonst i Norr/Nomodaco

Folkuniversitetet Umeå

Interregionalt nätverk för dansutveckling:

Dansutvecklare Västernorrland,

Danskonsulent Jämtland/Härjedalen,

Danskonsulent Dans i Västerbotten,

Danskonsulent Norrbotten, Danscentrum

Norr, Dans i Nord, Norrdans, Riksteatern

Jämtland/Härjedalen, Riksteatern

Västernorrland och Riksteatern

Västerbotten

Midgårdsskolan

Norrlandsoperan AB

Kulturskolan

Profilteatern

Riksteatern Västerbotten

Riksteaterföreningar i Västerbotten

Rise

Sara Kulturhus

Skellefteå Dans och Balettförening

Strömbäcks folkhögskola

Umeå universitet

Umeå Dansskola

Västerbottens museum

Västerbottensteatern

Väven

Ögonblicksteatern

Tack!

För frågor kontakta:

Dans i Västerbotten

Projektledare,

nadja.nilsson@norrlandsoperan.se

Danskonsulent,

maria.schafer@norrlandsoperan.se